

ROZVOJ PORTÁLOVÝCH ŘEŠENÍ V AGRÁRNÍM SEKTORU ČR THE DEVELOPMENT OF PORTAL SOLUTIONS IN THE CZECH AGRICULTURAL SECTOR

Ing. Jiří Vaněk, Ph.D., Ing. Jan Jarolímek

Katedra informačních technologií, PEF ČZU v Praze

vanek@pef.czu.cz, jarolimek@pef.czu.cz

ABSTRACT

Integrating the information sources available, portals represent a gate to the particular branch information and mean a really effective method for presenting the information and making it accessible. This paper deals with the development of portal solutions and describes their characteristics in the agricultural environment in the CR.

ANOTACE

Efektivní způsob zpřístupnění a prezentace informací dnes představují portálová řešení, která integrují dostupné informační zdroje a představují bránu k informacím z daného oboru. Příspěvek se zabývá především vývojem portálových řešení a jejich charakteristikou v prostředí zemědělství ČR.

KEY WORDS

portal, AGRIS, internet, ICT, www, web site

KLÍČOVÁ SLOVA

portál, AGRIS, internet, ICT, www, web site

ÚVOD

Rozvoj internetu v našich podmínkách vychází z obecných trendů, které se projevily v USA a vyspělých zemích Evropy. Využívání internetu tak přestalo být záležitostí akademického prostředí a velkých společností, ale postupně je rozvíjeno ve státní správě a velmi dynamicky také ve firemní sféře i domácnostech. Agrární sektor a venkov obecně lze primárně zařadit na úroveň středních a malých podniků s tím, že vývoj internetové penetrace začal později, ale vyvíjí se stejně dynamicky - viz např. [2]. Projevují se zde sice určitá specifika charakterizující toto prostředí, ale současnou úroveň lze chápat jako srovnatelnou. Portálové řešení z dnešního pohledu znamená především akceptování současného stupně rozvoje ICT, které zohledňuje očekávání firem na straně jedné, na straně druhé potom stejnou měrou také požadavky koncových uživatelů. Portály obecně umožňují kombinovat možnosti dynamického a okamžitě přístupného obsahu se službami a aplikacemi ve formátu, který je přizpůsoben zájmové skupině uživatelů, případně personalizován pro každého uživatele a jeho roli.

PORTÁLOVÉ ŘEŠENÍ AGRIS

Prvním portálovým řešením v oblasti agrárního sektoru a venkova byl Agrární WWW portál AGRIS (<http://www.agris.cz>), který je průběžně vyvíjen již od počátku roku 1999 především v rámci dlouhodobého výzkumu na PEF ČZU v Praze (Katedra informačních technologií, Informační a poradenské centrum a Středisko informačních služeb). Využití internetu, princip portálu a nejnovější technologie byly od počátku základními atributy celého řešení. V době vývoje i uvádění celého systému do provozu byl termín portál prakticky

neznámým pojmem, stejně tak jako neexistovalo jakékoliv integrované informační řešení v oblasti působnosti MZe, resp. agrárního sektoru a venkova obecně.

Projekt portálu a jeho realizace dnes představuje velmi významný informační zdroj sektoru, který byl vyvíjen ve spolupráci s MZe ČR a mnoha dalšími partnery. V dubnu 2005 uplynulo již 5 let od spuštění plného provozu systému AGRIS (duben 2000). Během tohoto období prošel systém vývojem, který charakterizuje uvedení několika verzí. Poslední - aktuální verze, která představuje novou generaci uvedeného řešení, je v provozu od dubna 2003 a znamená zcela novou technickou realizaci i obsahovou strukturu a její kvalitu. Tato verze je reakcí na rychlost a směry rozvoje ICT, především budování komunikační infrastruktury, nové internetové standardy a zvyšující se vliv informační exploze.

Kromě nového designu a rozšíření celkového záběru především směrem na regiony a venkovský prostor, byla v této verzi modernizována a optimalizována struktura rubrik. Bylo vytvořeno zcela nové programové řešení, které umožňuje práci s různými datovými formáty (především XML), podporuje zpřístupnění informací na různých platformách a dovoluje tvorbu modulárního a opakovaně využitelného kódu. Současná verze portálu je založena na skriptovacím jazyku PHP, standardech XML, XHTML, XSLT a využívá databázový server Microsoft SQL Server.

Změna orientace portálu AGRIS v jeho aktuální verzi odpovídá novému vnímání zemědělství, lesnictví a potravinářství, které nechápe tato odvětví již jen pouze jako výrobní, ale v širším kontextu jako odvětví vytvářející ve vztahu s dalšími obory venkovské regiony. Jedná se tedy o oborový portál se širokým záběrem od zemědělství až po problematiku životního prostředí a venkova.

V souvislosti s již dvouletým provozem této poslední verze systému, během kterého došlo k řadě změn okolního prostředí (především vstup do EU a fungování hospodářství v novém prostředí), ale i na základě poznatků z vlastního provozu portálu, byly v dubnu 2005 zahájeny práce na nové verzi. Dojde tak k inovaci systému především směrem k optimalizaci obsahové struktury a organizačního a systémového zabezpečení provozu. Změny se prakticky nedotknou vlastního technického řešení, které bylo orientováno na již zmiňované nejnovější technologie.

AGRIS – původní verze portálu

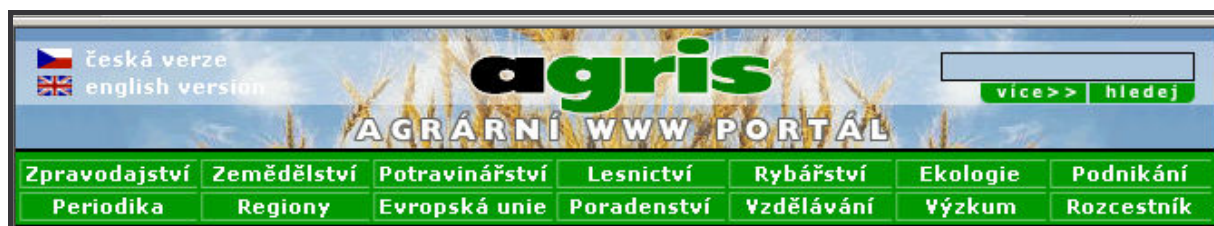

AGRIS – aktuální verze portálu

Obr. 1 AGRIS - design hlavních verzí systému

PORTÁLOVÁ ŘEŠENÍ V AGRÁRNÍM SEKTORU ČR

Využívání internetových technologií je přirozeně velmi výhodné právě pro venkovský prostor, protože s nimi prakticky odpadá mnoho omezení, především problémy vzdálenosti a časové dostupnosti. Internetové informační zdroje nijak neomezují uživatele z hlediska jejich polohy (ČR, Evropa, svět) a také časová dostupnost je potenciálně zcela neomezená. Komunikační infrastruktura a nabídka služeb se stále zlepšuje a problémem postupně přestává být i cenová náročnost. V oblasti agrárního sektoru a venkova lze předpokládat především uplatnění oborově zaměřených portálů, čemuž plně odpovídá současná situace. To samozřejmě nijak nevyklučuje budování ostatních druhů portálů.

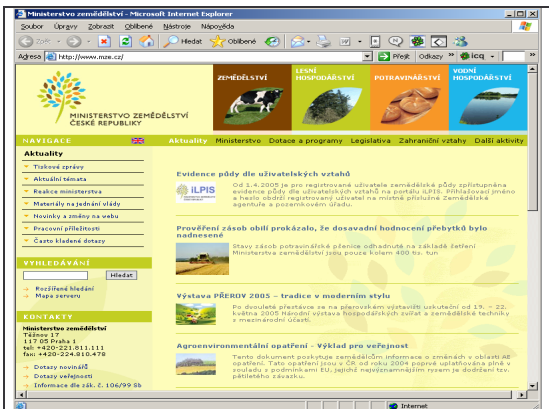
Obr. 2 Hlavní nabídka (rubriky) aktuální verze portálu

Na základě provedených šetření i analýzy prostředí agrárního sektoru a jeho specifik lze pro resort vyvodit následující aktuální závěry:

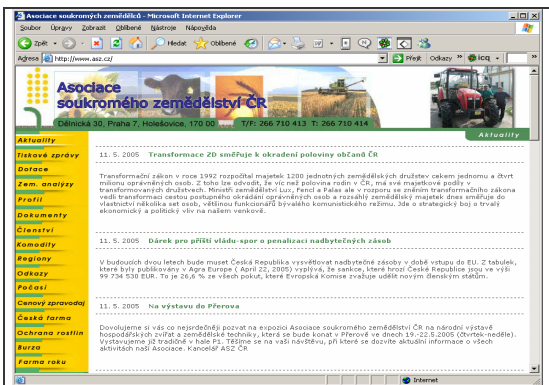
- ⇒ Všechny organizace, svazy a sdružení se snaží provozovat vlastní informační zdroje na internetu. V minulých letech tak došlo k výraznému posunu směrem k využívání internetových prezentací v resortu.
- ⇒ Původně se v řadě případů jednalo o určitou módnost – snahu „mít také vlastní web“ bez ohledu na možnosti kvalitního provozu (obecný problém).
- ⇒ Zcela typická byla snaha vše vyvíjet vlastními silami, a to i při velmi omezených možnostech, která do určité míry přetrvává. Nicméně řada institucí a sdružení zjistila, že profesionální řešení přináší větší efekt a organizace sama se může více zaměřit na tvorbu obsahu.
- ⇒ Právě kvalita obsahu (aktuálnost, validita informací, přehlednost a struktura, atd.) je dnes pro většinu subjektů největším problémem.
- ⇒ V kontextu s rostoucím využíváním a dostupností internetových informačních zdrojů se tak nízká kvalita web site stává velmi negativním atributem pro organizaci. Naopak správně fungující web má výraznou propagační funkci (kromě jiných).
- ⇒ Na úrovni resortu stále chybí koordinace veřejně dostupných informačních systémů. Problematická je i podpora efektivních řešení.
- ⇒ Obecně relativně nízká úroveň webových prezentací státních institucí a dalších subjektů resortu.
- ⇒ Výrazným negativem je také určitá snaha o omezování dostupnosti (nebo dokonce snaha o prodej) mnoha informací, přestože vznikly za státní finanční prostředky.
- ⇒ Většina dostupných řešení je již založena na dynamickém webu.
- ⇒ Doposud velmi problematické je ale dodržování standardů, stejně jako využívání formátu XML, apod. To dnes splňuje prakticky pouze portál AGRIS.

Agrární www portál AGRIS

Portál MZe ČR

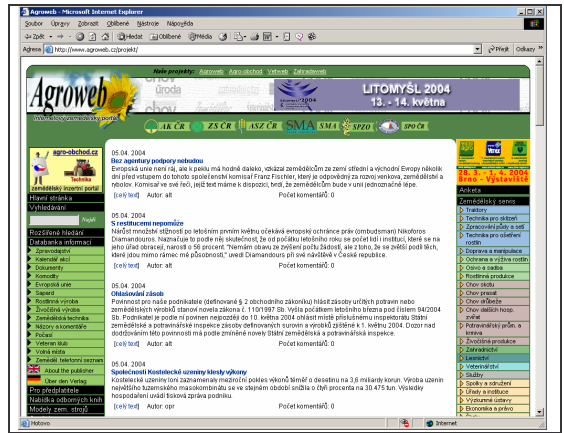

ASZ ČR (Asociace soukr. zemědělců)

SZIF (Státní zemědělský intervenční fond)

Obr. 3 Vybraná webová řešení v ČR (stav - květen 2005)

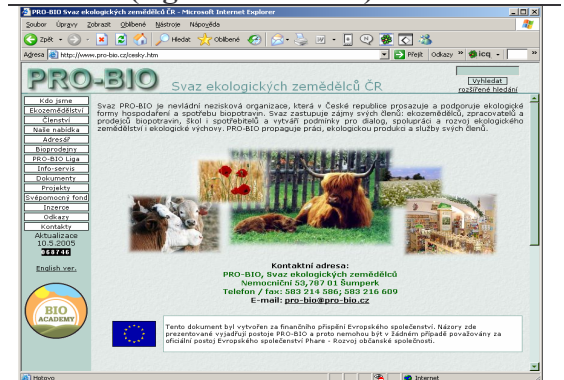
Agrarweb

Agronavigátor

AK ČR (Agrární komora)

PRO-BIO (Svaz ekologických zemědělců)

Jak již bylo uvedeno, prvním řešením portálu v agrárním sektoru je systém AGRIS. Později se postupně objevila některá další řešení s různými ambicemi a podporou, z nichž řada již není v provozu (např. TopAgro), jiná naopak dále vznikají. Postupně se tak v rámci agrárního sektoru vyprofilovalo několik informačních zdrojů, které úlohu portálu také plně nebo do značné míry plní.

Příklady webových řešení portálového typu z oblasti agrárního sektoru v ČR jsou uvedeny na obrázku 3. Kromě portálu AGRIS sem lze dále zařadit především skupinu web site soustředěnou kolem portálu Agroweb (Agroweb, Vetweb, Zahradaweb a Agro-obchod), portál ÚZPI Agronavigátor a jeho klony (Agroporadenství, Bezpečnost potravin, Ekologické zemědělství) a portál MZe ČR.

Dále jsou uvedeny příklady web site s užším zaměřením, nicméně se snahou poskytovat ucelené informace v dané oblasti. Zájmové svazy a sdružení zde reprezentuje web ASZ (Asociace soukromých zemědělců ČR), AK ČR (Agrární komora) a PRO_BIO (Svaz ekologických zemědělců). Státní instituce, které mají zatím v této oblasti poměrně velké rezervy, potom reprezentuje web site SZIF (Státní zemědělský a intervenční fond).

ZÁVĚR

Portálové řešení představuje novou etapu a kvalitu rozvoje informačních a komunikačních technologií a jejich implementace nejen na podnikové úrovni, ale i v mnoha dalších oblastech. Samo o sobě je ale nelze přeceňovat a považovat za samospasitelné, zejména pokud není podpořeno odpovídajícími organizačními a provozními opatřeními. Úspěšnost implementace také silně závisí na analýze obsahu, jeho členění a způsobu navigace uživatelů. Velmi důležitou roli zde hraje úplnost, aktuálnost a validita informačního obsahu. To vše má zvláštní význam právě v případě oborových portálů se širokým záběrem.

Zkušeností z vývoje a provozu portálu AGRIS bylo také přímo využito v řadě implementací, například při řešení webové prezentace MZe ČR, Asociace soukromých zemědělců ČR (ASZ ČR), Klubu zemědělských novinářů a publicistů (KZNP), apod.

Kvalitativním posunem v oblasti poskytování informací jsou již existující prezentace, včetně vlastního portálu MZe. Jejich obecným nedostatkem je ale omezená šířka informačního záběru, která je samozřejmě do značné míry dána zaměřením a posláním organizace. Tím je dán i význam širokého oborového portálu, který informace integruje, kategorizuje a poskytuje uživateli na jednom místě.

LITERATURA

1. Havlíček, Z., Vaněk, J., Šilerová E.: Information Society and Rural Development Mezinárodní konference Sustain Life – Secure Survival, Praha, září 2004, ISBN 80-213-1197-5
2. Vaněk, J., Jarolímek, J.: ICT in agrarian sector of the CR, Agricultural Economics, Praha, listopad 2003, str. 540 – 541, ISSN 0139-570X
3. Jarolímek, J., Vaněk, J., Nezdarova, L., Brazda, R.: Availability of Agrarian Information on the Internet – Agrarian WWW Portal Agris, Mezinárodní konference EFITA 2003, Debrecen, červenec 2003, str. 673 – 679, ISBN 963-472-768-9
4. Vaněk, J., Jarolímek, J.: Nová verze internetového portálu AGRIS, Mezinárodní konference Agrární Perspektivy XII, Praha, září 2003, str.934 - 939, ISBN 80-213-1056-1

Ing. Jiří Vaněk, Ph.D., Katedra informačních technologií, PEF ČZU v Praze
vanek@pef.czu.cz

Ing. Jan Jarolímek, Katedra informačních technologií, PEF ČZU v Praze
jarolimek@pef.czu.cz